

לא כל אחד מכיר את ההתרגשות של העיתונאי, כשהעיתון יורד לדפוס. את הרגע, שבו לוחצים "שלח" על חשיפה מקורית, או את האדרנלין, כשפותחים את המיקרופון כדי לבשר לאומה את החדשות שישנו את פניה. את הריגושים האלה עיתונאים מכירים היטב. אך לא מדובר בריגוש גרידא. עיתונאים הם שומרי הסף של הדמוקרטיה, ותפקידם - להביא את האמת לציבור הישראלי. האתגר הזה מקבל משנה תוקף בעידן, שבו כולנו מוזנים מ"פייק ניוז", שנועד להנדס לנו את התודעה ולעצב את מחשבותינו.

עיתונות היא מקצוע בעל משמעות וחשיבות רבה. עיתונאי חושף עוולות, מראה לעולם את התמונה האמתית ומחזק את בני האדם החלשים, האחרים והזרים. עיתונאי הוא הפה בעבור מי שהפוליטיקאים מנסים להשתיק והמגן של שלטון החוק, במיוחד בימים, שבהם שלטון החוק נמצא תחת מתקפה בוטה של בעלי אינטרס. ואם לסכם זאת במשפט אחד: עיתונאי הוא המגן של הדמוקרטיה.

גורג' אורוול אמר, שיעיתונות היא כל מה שמישהו אינו רוצה שתפרסם. כל השאר זה יחסי ציבור. בימים אלו אנחנו מוכרחים לבחור בעיתונות חופשית, חושפת, נשכנית וביקורתית. אנחנו מוכרחים להיות שם בעבורה, כפי שהיא הייתה בעבורנו במשך השנים. להילחם איתה יחד, כתף אל כתף, נגד כל מי שפוחד מן האמת, מי שמעדיף ביקורת בלי שיניים, או מי שמבקש להטיל עליה מגבלות, לצנזר אותה, או להפוך אותה לכלי תעמולה מלטף. תפקידה של עיתונות חופשית וביקורתית הוא לחקור את האמת ולא לשרת אדם או מפלגה.

עיריית תל-אביב-יפו גאה להעניק את פרס סוקולוב לעיתונות הכתובה ולתקשורת האלקטרונית ע"ש נחום סוקולוב לשנת 2023 - הפרס החשוב ביותר בתחום התקשורת והעיתונות, וכן אנחנו גאים להעניק את פרס דוש לקריקטורה ע"ש דוש (קריאל גרדוש). זוכי הפרס הם דוגמה ומופת לבני אדם הפועלים בשליחות חברתית ולאומית כדי שנדע להבחין בין האמת לשקר ובין הפייק לניוז.

אני מברך את הזוכים והזוכות, המשקפים בעבודתם את עקריה החשובים של תל-אביב-יפו ושל מדינת ישראל ברוח מגילת העצמאות: חזקה, דמוקרטית ודוגלת בְּאִמֶת.

שלכם,
רון חולדאי
ראש עיריית תל-אביב-יפו

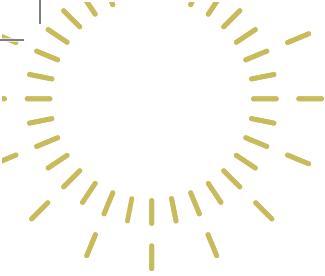
נחום סוקולוב [1859-1936]

בשנת 1902 תרגם סוקולוב לעברית את הרומן של בנימין זאב הרצל "אלטנוילנד", וטבע את השם "תל־אביב". לאחר מותו של הרצל (1904) שימש סוקולוב בתור המזכיר הכללי של ההסתדרות הציונית העולמית וכיהן בתפקיד זה בשנים 1905-1909. לאחר שהצנזורה סגרה, בפברואר 1906, את "הצפירה" לתקופה של שלושה חודשים, התמנה סוקולוב לעורך הביטאון המרכזי של ההסתדרות הציונית בשפה הגרמנית "די ולט", וב-1908 ייסד את השבועון העברי "העולם". בשנת 1910, בעקבות הסכסוך בין הציונים המדיניים ובין הציונים המעשיים, התפטר מכל תפקידיו, אך בקונגרס הציוני ה-10 (1911) נבחר לחבר הוועד הפועל הציוני המצומצם וניהל את ענייניה המדיניים של ההנהגה הציונית החדשה. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר ללונדון, ושם פעל, עם חיים ויצמן יחד, לקידום הפעילות המדינית, שהובילה להצהרת בלפור.

נחום סוקולוב נולד בה' בשבט, תרי"ט (1859) בווישוגרוד שבפולין. בשנת 1874 החל לפרסם בעיתון "עבדי אנוכי" בתחום רוסיה, ומאז עסק בכתיבה יותר משישים שנה. בשנת 1884 החל לכתוב טור בעיתון העברי "הצפירה" והפך לעוזרו הקבוע של מייסד העיתון ועורכו, ר' חיים זליג סלונימסקי. בשנת 1891 היה הפובליציסט הקבוע של "הצפירה" ולאחר מכן שימש עורך ובעלים של העיתון, שמשך קהל קוראים מגוון - אינטלקטואלים יהודים מערביים ורבנים קיצוניים, מתנגדי תנועת ההשכלה כאחד.

בשנת 1897 הצטרף סוקולוב לתנועה הציונית, הפך את "הצפירה" לשופרה וזכה בשל כך למספר שיא של מנויים. הופיעו בו ידיעות רבות על הנעשה בתנועה הציונית ובמוסדותיה, ואף התפרסמו בו יצירות ספרות רבות, רובן בעלות מסר לאומי. העיתון נקט, בדרך כלל, עמדה פשרנית, וגם נתן במה לבעלי דעות שונות ולפולמוסים חריפים.

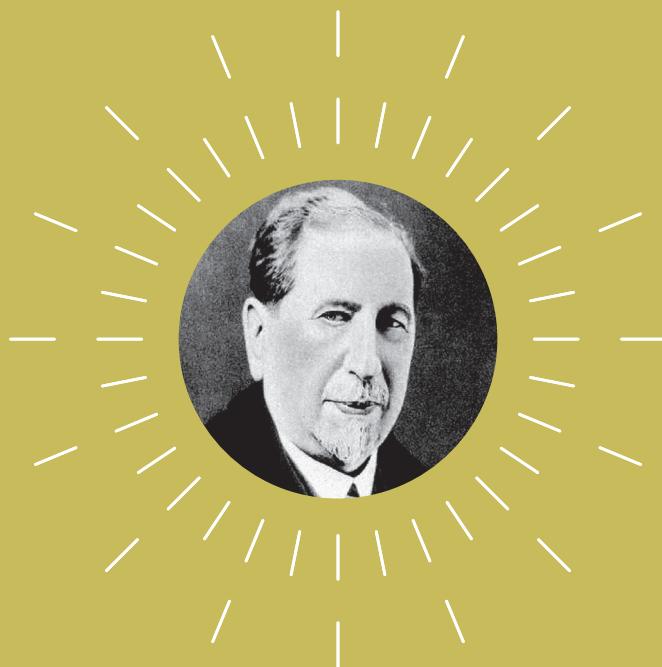

סוקולוב ביקר פעמים רבות בארץ ישראל. בעת ביקורו בשנת תרצ"ד (1934) נבחר לאזרח כבוד של העיר תל-אביב. סוקולוב נפטר בלונדון בשנת 1936. בשנת תשט"ז (1956) העלתה ממשלת ישראל את עצמותיו ואת עצמות רעייתו לקבורה בהר הרצל בירושלים. על שמו נקראים קיבוץ שדה נחום, בית העיתונאים בתל-אביב ורחובות בערים רבות ברחבי הארץ.

בשנת 1921, בקונגרס הציוני ה-12, התמנה סוקולוב ליושב ראש ההנהלה הציונית וכיהן בתפקיד זה כעשור, עד הקונגרס הציוני ה-17 (1931). בשנת 1932 התמנה לנשיא ההסתדרות הציונית העולמית, וב-1935 פינה את מקומו לחיים ויצמן, והיה נשיא הכבוד של ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית ולנשיא הכבוד של קרן היסוד.

בד בבד עם פעילותו הציונית והמדינית המשיך נחום סוקולוב לכתוב ב"הצפירה" פובליציסטיקה, מאמרים ופְּלִיטוּנִים (משבת לשבת). לצד עיסוקו העיתונאי, כתב סוקולוב גם ספרים רבים במגוון נושאים, בספריו: "שנאת עולם לעם עולם", "יתולדות הציונות" ו"אישים". נוסף על עבודתו העיתונאית עסק סוקולוב בתרגום ותרם להחייאת הלשון העברית. לצדו של ליאון מוצקין נמנה עם מייסדי ההסתדרות לשפה ולתרבות העברית (1910). בכל תקופת יצירתו חידש צורות כתיבה, ובסוף ימיו אף עסק בחיבור מילון היסטורי ללשון העברית.

נחום סוקולוב - חלוץ העיתונות העברית, במכתב מלונדון לירושלים
ניסח את עקרונות האתיקה העיתונאית:

"הייתי רוצה שהעיתונאות תחזור לאמות המידה הנעלות של אמת ודיוק. חדשות ללא משוא פנים, שאינן 'צבועות' בדעות קדומות או באינטרסים, מקנות השכלה וידע. עיתונאות הכתובה בחופזה ואינה מדייקת, נתפסת להגזמות, או לדברים שלא היו ולא נבראו. אמנם, היא עשויה להיות מעניינת כרומן בלשי, אבל היא מטעה ונושאת בחובה את חיידקי הניוון".

"התכלית העיקרית של עיתון היא לספק מידע. אנשים יכולים לעצב את השקפותיהם לאור עובדות. מידע מדויק מלמד אנשים לחשוב במונחים מדויקים. וכשם שכותרות וולגאריות ומלודרמטיות משחיתות את אורח הביטוי בקרב ההמונים, כן גם סגנון טהור בעיתונות מרומם ומעדן את הביטוי הציבורי בעל פה ובכתב".

פרס עיריית תל-אביב-יפו

פרס סוקולוב לעיתונות הכתובה

ע"ש נחום סוקולוב

ולראיה באנו על החתום
חברי ועדת השופטים בפרס סוקולוב לעיתונות הכתובה:

אוהד חמו

יפעת גליק

גל גבאי (יו"ר)

פרופי ליאת שטייר-לבני

פרופי אורן מאיזלס

מירב ארלוזורוב

נימוקי השופטים

הביא לידי הסדר הפנסיה של 2003 - הלאמת קרנות הפנסיה של ההסתדרות ומכירתן לחברות הביטוח, והעלאת נושא חוסר התחרות בעולם הבנקאות. לארלוזורוב יש חלק מכריע בהקמת ועדת בכר, שהביא לניתוק קרנות הנאמנות וקופות הגמל מן הבנקים.

נושאים רבים, שהעלתה לסדר היום הובילו לשינוי: בעיות הביטוח הסייעדי הקבוצתי, שהבשילו בסופו של דבר לביטול; חשיפת חוסר ההוגנות של חברות הביטוח בטיפולן בתביעות סיעוד והשירות הלקוי שלהן. היא מרבה לייצר ניתוחים ארוכי טווח כדי לזהות בעיות מבניות במוסדות המדינה.

מירב ארלוזורוב, בוגרת תואר ראשון בכלכלה ותואר שני בניהול מאוניברסיטת תל-אביב. זכתה באות "אביר איכות השלטון" של התנועה לאיכות השלטון בשנת 2011.

על כל אלה החליטו חברי ועדת פרס עיריית תל-אביב-יפו לעיתונות הכתובה ע"ש נחום סוקולוב להעניק לה את הפרס לשנת 2023.

בעבור מירב ארלוזורוב הכלכלה וסיקור התחום הכלכלי הם דרך חיים. זה 33 שנה שהיא אמונה על תחום הכלכלה בכל כלי התקשורת שבהם עבדה, וכיום היא נחשבת לאחת הפרשניות הבכירות בישראל. בטוריה הכלכליים היא מציגה עומק עיתונאי מרשים ומסייעת לתווך בין התחום המורכב לציבור ועושה זאת מתוך הפגנת יושרה, מקצועיות, הקפדה על פרטים ויצירת מציאות אמינה.

ארלוזורוב החלה את דרכה בעיתון "חדשות", לאחר מכן - "בגלובס" וב-1999 עברה ל"הארץ" וערכה את מוסף הכלכלה של העיתון. היא קידמה את המיזוג בין אתר "TheMarker" ל"הארץ כלכלה" ואת השקתו של עיתון "TheMarker" - שבו שימשה עורכת ראשונה.

היא מרבה לעסוק בתחומים הנוגעים ישירות לאיכות חייו של התושב, ומעלה לסדר היום הציבורי בעיות הקשורות לדמוגרפיה, תעסוקה, תחבורה, כלכלת חינוך, כלכלת בריאות ותחרות בתחום הבנקאות. טיפולה המתמשך והעקבי בתחומים אלה מייצב אותה כאייקון של ממש בעולם העיתונות הכלכלית בישראל.

הטור היומי, שאותו היא מפרסמת על כלכלת ישראל, הוביל, בין השאר, לפתיחת הדיון הציבורי על מצבו של החיסכון הפנסיוני בישראל. מאבקה בשנים 1992-2003

אודן דוסקין, שלמי סאחט ויחזקאל רביץ
צילום: אתי ורדי

ניחוקי השופטים

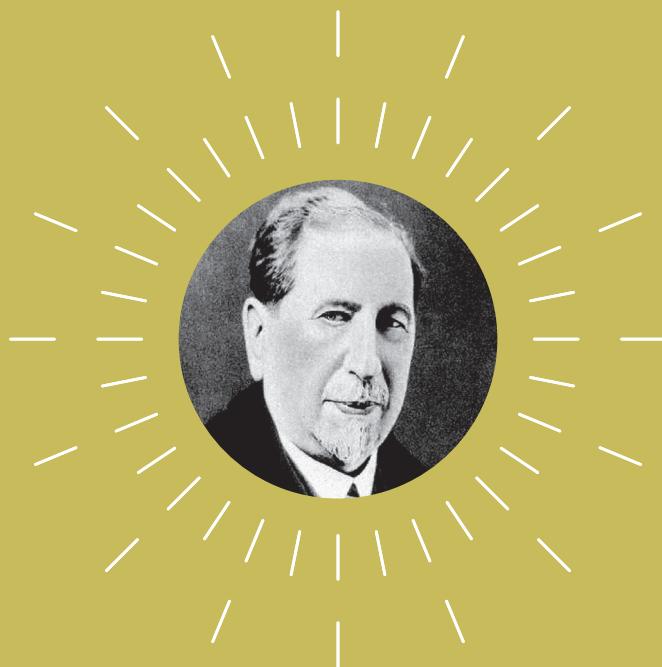
מרכזיות הקשורות זו בזו והסובלות מתת-סיקור כרוני בעיתוני הזרם המרכזי: "העין השביעית" מסקר סיקור מעמיק את משפט המו"לים (תיקי 1000, 2000 ו-4000) וחושף לעיני הקוראים את האופן שבאמצעותו חתרו כלי תקשורת מרכזיים בישראל תחת האינטרס הציבורי והשחיתו את העיתונות.

ב-2022 החל "העין השביעית" לפרסם את המיזם התחקירי חסר התקדים "שיטת ידיעות אחרונות". המיזם מציע מבט מתמשך וניתוח מוסדי של פעולת ארגון תקשורת, שהיה שנים רבות החשוב ביותר בישראל. יותר מכך, מי שיצלול אל נבכי "שיטת ידיעות אחרונות" יבין טוב יותר את הסיבות, שהובילו את העיתונות הישראלית בכללותה אל המשבר האקוטי, שבו היא נמצאת כיום. קשה להאמין, אך כמעט כל התוכן החיוני, המתפרסם באתר "העין השביעית" נכתב ונערך במערכת של שלושה עיתונאים בלבד - שוקי טאוסגי, אורן פרסיקו ואיתמר ביז. יתר על כן, העובדה שהאתר מתקיים מתמיכה של אלפי קוראים וקוראות מבטיחה את העצמאות המערכתית שלו ומשמשת מודל לחיקוי לכל מי שחפץ בקיומה של תקשורת עצמאית בישראל.

על כל אלה החליטו חברי ועדת פרס עיריית תל-אביב-יפו לעיתונות הכתובה ע"ש נחום סוקולוב להעניק להם את הפרס לשנת 2023.

"העין השביעית" נוסד ב-1996 בתור מגזין דו-חודשי ונהפך ב-2008 לאתר מקוון. בשלושת העשורים שחלפו מאז הקמתו סיפק "העין השביעית" את הבימה המרכזית (ולעתים היחידה) לדיון מעמיק, ביקורתי ובלתי תלוי בתקשורת הישראלית - בהישגיה ובחוליייה, על מה שראוי לשבח ומה שמצריך שינוי עמוק.

במהלך שנות ההוצאה לאור של "העין השביעית" עברה התקשורת הישראלית טלטלות גדולות בשל המהפכה הדיגיטלית, שאתגרה את מודל הרווח המסורתי של העיתונות, של צמיחת הרשתות החברתיות, הירידה במעמד של העיתונאים, הניסיונות הנמשכים של גופים פוליטיים ומסחריים להטות את הסיקור העיתונאי ועוד. אתר "העין השביעית" נמצא כאן תמיד כדי לחשוף את המהלכים הנסתרים, שמתרחשים מאחורי הקלעים ומעצבים את התכנים ואת ההיקף של המציאות הישראלית ומסגור הסיקור שלה. לאתר "העין השביעית" תפקיד חיוני בניטור השוטף של פעולת התקשורת בישראל. וכך, בין ההישגים הרבים של "העין השביעית" אפשר למנות את החשיפה של התפשטות הפרסום הסמוי בעיתונים בישראל ואת הסיקור המתמשך של הפוליטיזציה של העיתונים והתגברות הצנזורה הפנימית ותביעות ההשתקה נגד עיתונאים. בשנים האחרונות התבלטה מערכת "העין השביעית" במיפוי תופעות רחבות יותר ומסגורן בהקשרים המשתרעים מעבר לכרוניקת הדיווח השוטף. אלו תופעות תקשורת

נחום סוקולוב - חלוץ העיתונות העברית, במכתב מלונדון לירושלים
ניסח את עקרונות האתיקה העיתונאית:

"הייתי רוצה שהעיתונאות תחזור לאמות המידה הנעלות של אמת ודיוק. חדשות ללא משוא פנים, שאינן 'צבועות' בדעות קדומות או באינטרסים, מקנות השכלה וידע. עיתונאות הכתובה בחופזה ואינה מדייקת, נתפסת להגזמות, או לדברים שלא היו ולא נבראו. אמנם, היא עשויה להיות מעניינת כרומן בלשי, אבל היא מטעה ונושאת בחובה את חיידקי הניוון".

"התכלית העיקרית של עיתון היא לספק מידע. אנשים יכולים לעצב את השקפותיהם לאור עובדות. מידע מדויק מלמד אנשים לחשוב במונחים מדויקים. וכשם שכותרות וולגאריות ומלודרמטיות משחיתות את אורח הביטוי בקרב ההמונים, כן גם סגנון טהור בעיתונות מרומם ומעדן את הביטוי הציבורי בעל פה ובכתב".

פרס עיריית תל-אביב-יפו
פרס סוקולוב
לתקשורת האלקטרונית
ע"ש נחום סוקולוב

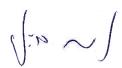
ולראיה באנו על החתום
חברי ועדת השופטים בפרס סוקולוב לתקשורת האלקטרונית:

רוני לינדר

תמי ליטני

נחום ברנע (יו"ר)

ענת סרגוסטי

פרופ' פול פורש

גיא פלג

נימוקי השופטים

גיא פלג אינו מסתפק בדיווח. בלשון בהירה ונוקבת הוא מיטיב לפרשן מהאולפן סוגיות משפטיות מורכבות. בוויכוח על ההפיכה המשפטית הוא התייצב ללא רתיעה לצד המאבק על עליונות המשפט ועצמאות בית-המשפט העליון.

פלג החל את דרכו בתור כתב ספורט במקומונים בחיפה. ב-1995 הצטרף לטלוויזיה הישראלית, ככתב בחיפה ובצפון. במקביל בתוך כך היה כתב ב"7 ימים" של ידיעות אחרונות". ב-1998 מונה לכתב הפלילים של הערוץ הראשון. ב-2007 הצטרף לערוץ 2, בתור כתב לענייני משפט. התנועה לאיכות השלטון העניקה לו ב-2019 את אות אביר איכות השלטון.

להישגים יוצאי-הדופן שלו בעבודתו העיתונאית יש מחיר: הוא תויג כאויב ראש הממשלה ונאלץ לספוג איומים יומיומיים על חייו ועל בני משפחתו וחרפות וגידופים ברשת החברתית. במאבק על חופש העיתונות הוא היה מופת וסמל.

על כל אלה החליטו חברי ועדת פרס עדיית תל-אביב-יפו לתקשורת האלקטרונית ע"ש נחום סוקולוב להעניק לו את הפרס לשנת 2023.

גיא פלג הוא עיתונאי לוחם, מהבולטים והמשפיעים בעיתונאי ישראל. בעבודתו בתור כתב לענייני משפט של חדשות 12 חשף פלג שורה של פרשיות משפטיות שטלטלו את המדינה. בחריצות, בהתמדה ובאומץ הוא התמודד עם אישי-ציבור, פרקליטים, קציני משטרה ועורכי-דין, העלה על סדר-היום סוגיות שהושתקו ותרם תרומה חשובה לעשיית הצדק, לשיח הדמוקרטי ולשמירה על טוהר המידות בחברה הישראלית.

פלג חשף, בין השאר, את השיחות העומדות במרכז משפטו של בנימין נתניהו, בתיק 2000 ובתיק 4000, את תמלילי עד המדינה, ניר חפץ, בפרשת המעונות, את הסתבכותו של אפי נווה בנתב"ג, את הקלטת שהביאה להעמדתו לדין של חי"כ דוד ביטן ואת הקלטת שחשפה את העימות בין היועץ המשפטי לממשלה, אביחי מנדלבליט ופרקליט המדינה שי ניצן. הוא פרסם עדויות על העסקה פוגענית במעון ראש הממשלה וערך ראיונות מסעירים עם המתלוננת נגד הרב טאו ועם הנהג שהוכה בנתיבי איילון. הוא הביא לשידור את הקלטת מליל ההוללות של יאיר נתניהו, בנו של ראש הממשלה, ופרסם לראשונה את החשדות בעברות מין נגד תא"ל אופק ראשון, את החשדות נגד הפרקליט הבכיר אורי קורב ועוד.

שני חזיזה

ניחוקי השופטים

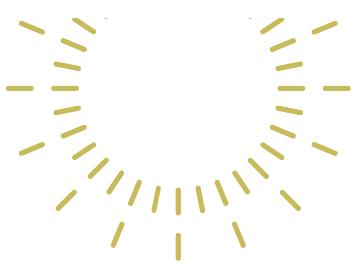
מרוכות. בעקבות הסרט, פתחה המשטרה את התיק מחדש, עצרה חשודים, ואף הגישה כתבי אישום. מעטים העיתונאים שזוכים בכך, בשנות קריירה רבות. גם "פולארד", הסדרה שהפיקה ואף השתתפה בכתיבת התסריט שלה, הייתה פרי תחקיר מעמיק, שהוכיח יכולת ראויה להערכה להגיע לחומרים ארכיונים נדירים, ולא פחות מכך, להביא מרואיינים, אנשי מפתח בפרשה, שהסתיימה עם תפיסתו והרשעתו של ג'ונתן פולארד, יהודי-אמריקני, בריגול לטובת ישראל. עבודתה של חזיזה, מתחילת דרכה בתור עיתונאית, מצביעה על התפתחות מקצועית מרשימה. וכאן, חשוב לציין, ששתי הסדרות תחקיר אלה שודרו בתאגיד השידור הציבורי "כאן 11", שמוכיח עצמו כבית ליצירה דוקומנטרית עשירה ועשייה עיתונאית בלתי מתפשרת.

על כל אלה החליטו חברי ועדת פרס עיריית תל-אביב-יפו לתקשורת האלקטרונית ע"ש נחום סוקולוב להעניק לה את הפרס לשנת 2023.

שני חזיזה היא עיתונאית ויוצרת דוקומנטרית, שבנתה את עצמה במסלול התחקיר העיתונאי והצליחה לייצר הישגים עיתונאיים יוצאי דופן וגם להשפיע על המציאות. התחקיר העיתונאי הוא הליכה והיהלום של העבודה העיתונאית. עבודת התחקיר מצריכה נחישות, דיוק בפרטים, הליכה למרחקים ארוכים, יכולת לחבר את כל הנקודות, לדובב מקורות, לשמור עליהם, לרכוש אמון ולהיות ממוקדת. בקריירה מפוארת של עשייה, שנשענת כולה על התחקיר העיתונאי, גם במקומות קשים ובשפות זרות, הפגינה חזיזה את כל המיומנויות האלה.

בעבר, למשל, הצליחה לפצח את הדרך לספר את סיפורן של נשים שנאנסו בקונגו בזמן מלחמת האזרחים, ואת הטרגדיה של הילדים שנחטפו ושימשו לוחמים, (לסרט של איתי אנגל). ההד שעוררה הכתבה, הוליד סיוע לנשים בקונגו, פרויקט שהציל חיים של עשרות נשים במדינה.

עבודתה של שני חזיזה היא לב לבה של העשייה העיתונאית. בעבודה דוקומנטרית מעמיקה, פרי תחקיר משובח וחכם, הצליחה חזיזה לפענח פרשת רצח בת 30 שנה. בסרטה "רב הנסתר" - סיפורה של קהילת "שובו בנים", שרטטה חזיזה דיוקן מלא ומעמיק של קהילה סגורה של הרב אליעזר ברלנד, שהורשע בעבירות מין

דוש (קריאל גרדוש) 1921-2000

דוש טבע את חותמו על התרבות הישראלית בכלל ועל עולם העיתונות המקומית בפרט בזכות כמה הישגים חשובים: הוא היה העיתונאי הישראלי הראשון, אשר פרסם מדי יום ביומו קריקטורה פוליטית מעודכנת, שהפכה עד מהרה למוקד עניין מרכזי ובעל השפעה בעיתון *"מעריב"*. בעולם נטול הטלוויזיה והאינטרנט של שנות החמישים והשישים שימשה הקריקטורה שלו כלי ביטוי רב עוצמה, וקוראים רבים היו פותחים תחילה את הגיליון היומי במדור הדעות, כדי לבדוק, מה צייר דוש.

הישג אחר, בעל חשיבות, היה המצאת דמותו של *"שרוליק"*. כבר בעבודותיו המוקדמות החל להשתמש בדמות זו, אשר הגיעה להתפתחות מלאה בקריקטורות ב*"מעריב"*. בדומה לסמלים אחרים, מסוגם של הדוד סם האמריקני או הדוב הרוסי, הגה דוש את *"שרוליק"* כדי לייצג בציוריו את המדינה. דמותו של *"שרוליק"* הייתה ספק אמתית, ספק דמיונית של נער צעיר, מתולתל, חובש כובע טמבל, לבוש בדרך כלל סנדלים ומכנסיים קצרים, או לעתים - מדי צבא, בדמות הצבר הישראלי האופייני של שנות החמישים והשישים.

דוש הציב את *"שרוליק"* שלו במרכז של סיטואציות ומצבים שונים בחיי המדינה, ודרכו הביע את דעתו וביקר לעתים בנימה מחויכת, את המתרחש בה. תחת ידיו ודמיונו העשיר של דוש נהפך *"שרוליק"* לדמות חיה, משתנה, מגוונת ובעלת מצבי רוח, או כפי שהגדיר אותה פעם: *"נער נצחי ששמח ובכה, לחם ונכשל, התאכזב, נפל והתרומם כמעין נחום-תקום או פינקו מודרני"*. נוסף על הקריקטורות כיכב גם בכרזות, במודעות ועל

הקריקטוריסט קריאל גרדוש, שהיה מוכר לציבור בכינוי העט דוש, נולד בשנת 1921 בהונגריה. אמו נפטרה בלידתו והוא גדל עם אביו, דודו ודודתו בדירה קטנה במרכז העיר בודפשט. גרדוש הצעיר סיים את בית הספר התיכון בהצטיינות ותכנן ללמוד הנדסת חשמל. אך כשפרצה מלחמת העולם השנייה הוא נשלח עם צעירים הונגרים רבים למחנות כפייה ולעבודת פרך ביוגוסלביה. לקראת סוף המלחמה הצליח לברוח ולהינצל ממוות, ובתוך כך גילה, שמשפחתו, אשר נשארה בבודפשט, הושמדה כולה.

לאחר המלחמה החל ללמוד בעיר סגד שבדרום הונגריה, ובה גם עבד בתור כתב בעיתון המקומי. אחרי כשנה עבר לפאריס והמשיך בלימודי פילוסופיה וספרות באוניברסיטת סורבון. בחוגי הסטודנטים התווספים של פאריס פגש את חברי מחתרת הלח"י. הוא הצטרף לארגון והחל לצייר קריקטורות, שנשלחו לארץ ישראל ופורסמו בעיתון הקיר המחתרתי *"מעש"*.

בתחילת 1948, בערב הקמת המדינה, עלה ארצה בספינת המעפילים *"מרתון"*. עם הגעתו החל לעבוד בעיתון ההונגרי *"אויקלט"* ולאחר זמן קצר הצטרף לשבועון *"העולם הזה"* ובו שימש כמה שנים עורך גרפי של השבועון. הוא אייר וצייר קריקטורות שונות ומגוונות. בשנת 1953 הזמין אותו עורך *"מעריב"* של אז, ד"ר קרליבך, להצטרף לעיתונו החדש. מאז, ובמהלך רוב הקריירה המקצועית שלו, היה חבר המערכת והקריקטוריסט הראשי של *"מעריב"*. עד יום מותו, בתחילת שנת 2000 הספיק לפרסם בעיתון, כעשרת אלפים קריקטורות.

מוצרים שונים. בשנת 1998 הונצח "שרוליק" על בול מיוחד, אשר יצא לכבוד שנת החמישים למדינה.

הקריקטוריסט דוש שם דגש בעבודותיו על הרעיון והאמירה הנוקבת והמקורית. בהקשר זה זכורות קריקטורות בלתי נשכחות כמו זו של "שרוליק", המביט בפנים נדהמות במראה, שבה משתקפת דמותו כמפלצת, או זו שבה נראה המנהיג בן גוריון מנתץ במקוש פסל שיש בן דמותו. עם זאת הביע דוש בעבודותיו גם מקוריות ויזואלית. כך למשל בחר לייחד את כל הקריקטורות שלו במסגרת שחורה, עשויה בקו חופשי, אשר בפינתה התחתונה מופיעה חתימתו. מסגרת זו נועדה למקד את תשומת לב הצופה בקריקטורה, כדי להבין את הרעיון העומד מאחוריה, אשר לעתים קרובות היה מורכב ורב-גווני.

דוש הרחיב את הביטוי הגרפי שלו גם מעבר לקריקטורה הבודדת. כבר בתחילת שנות החמישים, בהיותו בעולם הזה, פרסם את ה"קומיק סטריפ" הסטירי הישראלי הראשון - *רותי*, אשר עסק בהרפתקותיה הדמיוניות של נערה ישראלית בכוכב המפלגות. הוא השתמש בסגנון זה גם מאוחר יותר, כמו למשל בסדרת "סטריפים", המבוססת על דמותו של "שרוליק", אשר הופיעה בשנות השמונים והתשעים בעיתון "גירוזלם פוסט". ב"מעריב" עיצב וצייר לא פעם אחת דפי שער, עמודי קריקטורות ואיורים שונים.

הוא אייר כמה מספריו של חברו ועמיתו לעיתון, אפרים קישון. לאחר מלחמת ששת הימים פרסמו השניים את הספרים הידועים, "סליחה שניצחנו" ו"אוי למנצחים", שבהם תיארו דוש וקישון את מאורעות המלחמה בקריקטורות ובמאמרים. נוסף על אלה הוציא לאור ספרים רבים, מקצתם אוספי קריקטורות ובמקצתם משולבים ציורים, מאמרים וסיפורים פרי עטו. דוש עסק רבות בכתיבה ופרסם בחמישים שנות עבודתו ב"מעריב" מאות מאמרים וסיפורים קצרים. הוא כתב כמה מחזות קצרים, אשר הועלו בהצלחה על הבימה, ואף אייר את סדרת ספרי הילדים הפופולרית "מאה שירים ראשונים" ו"מאה סיפורים ראשונים".

נוסף על מגוון יצירתו המצוירת והכתובה, השתתף דוש גם בפעילות ציבורית נרחבת: הוא היה ממקימי יחידת המשמר האזרחי, ובה שירת בתור קצין ההסברה, והיה חבר בוועדות שונות ובהן מליאת קשות השידור. בתחילת שנות השמונים שימש נספח התרבות של השגרירות הישראלית בלונדון.

מתוך פועלו הנרחב בולטת אישיותו יוצאת הדופן, מקוריותו, עולמו הרוחני העשיר וראייתו החודרת והרחבה של ההווה הישראלית - כל אלה עשו את דוש לאבי הקריקטורה הישראלית המודרנית.

פרס דוש לקריקטורה ע"ש הקריקטוריסט הנודע קריאל גרדוש, אשר הלך לעולמו בתחילת שנת 2000, הוא פרס הניתן ליוצרים מצטיינים בתחום הקריקטורה בכלל, והקריקטורה הפוליטית בפרט, בעיתונים בישראל קרן הפרס הוקמה ביוזמת משפחת גרדוש ובשיתוף עיתון מעריב ועיריית תל-אביב-יפו.

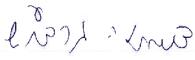
פרס עיריית תל-אביב-יפו

פרס דוש לקריקטורה

ע"ש דוש (קריאל גרדוש)

ולראיה באנו על החתום
חברי ועדת השופטים בפרס דוש לקריקטורה:

דניאלה גרדוש-סנטו

ד"ר מיקי גרדוש

גלית גאון (יאיר)

אורי פינק

פרופ' עוזי אלידע

שי צירקה

נימוקי השופטים

הפרס מוענק לקריקטוריסט ויוצר הקומיקס שי צירקה על תרומתו לקריקטורה הפוליטית-חברתית ולקומיקס התרבותי - היהודי והישראלי.

צירקה הוא קריקטוריסט בעל נקודת מבט ייחודית בתחום וקומיקסאי מן הבכירים והוותיקים בארץ. יצירתו משתרעת על פני מנעד רחב: מקריקטורות שבועיות בעיתון "מקור ראשון" משנת 2004, דרך איורים לספרי ילדים ועד ספרי קומיקס ונובלות גרפיות. עבודותיו מתאפיינות ברגישות רב-גילית ורב-דורית - סאטירה חדה ולא מתנצלת המציגה את עמדותיו בהומור ובפתיחות רבה. ביצירתו הוא נותן ביטוי למורכבות חיי היום-יום בארץ, ולמתח שבין חברה לפוליטיקה ובין יהדות, תרבות ואומנות, בדרך המשלבת ידע היסטורי רחב, עניין וכנות, ומזמנת היכרות עם עולמו העשיר כאומן.

צירקה, יליד 1967, הוא בוגר ישיבת הסדר ובן לזרם הציוני דתי-לאומי. כשהיה בן 14 פרסם את הקומיקס הראשון שלו, ונראה שמאז לא חדל לרגע. הוא נשען גם על מסורת הקריקטורה הפוליטית הישראלית וגם על מסורת הקומיקס האירופי בנוסח "אסטרקס" של גוסיני ואודרזו.

צירקה צייר קריקטורות בעיתונים ובכתבי עת, ובמשך יותר מ-20 שנה פרסם סיפורי קומיקס בעיתון הילדים הדתי "אותיות", העוסקים במקורות היהודיים - התנ"ך, המשנה, אגדות מן התלמוד ועוד. יצירותיו אלה הגיעו אל הקהל הרחב באמצעות ספרים רבים, בהם עיבוד לקומיקס של סיפורי ש"י עגנון וקומיקס על חיי תיאודור הרצל והם עשירים בדימויים חזותיים, טעונים ברגש ובדמיון ומצטיינים באיכות גרפית. המכלול המגוון של יצירתו כולל איורים לסופרות ולסופרים כגלילה רון פדר, שלמה אבס ואחרים, איורים ב"מעריב" ובידיעות אחרונות" בשנות ה-90, עיצוב בובות לטלוויזיה כדוגמת "החרצופים", "הביגביים", "שקע ותקע" ואף קטעי אנימציה לקלטות וידאו לילדים. הוא הציג בתערוכות רבות בארץ ובמסגרת ארגון "קרטונינג פור פיס" ברחבי העולם.

על תרומתו של שי צירקה לקריקטורה הפוליטית ולקומיקס הישראלי, יכולתו לספר סיפור רב-שכבתי הכולל מסורת אירופית תרבות עברית ויהודית, ועשייתו הייחודית בשדה הפרשנות העכשווית למסורת היהודית והנגשתה, החליטה ועדת הפרס להעניק לו את פרס עיריית תל-אביב-יפו לקריקטורה ע"ש דוש (קריאל גרדוש) לשנת 2023.

חד רפורמא (עם כמה עזים בתוכה)

שי צ'רקה, פורסם בעיתון "מקור ראשון", 2023

הזוכים בפרס סוקולוב עד כה

תשט"ז - 1956

דוד זכאי
יוסף ימבור
בן-ציון כ"ץ - פרס כבוד
עזריאל קרליבך - פרס זיכרון
אפרים תלמי

תשי"ז-תשי"ח - 1957-1958

יהודה גוטהלף
אריה נבון
יוסף הפטמן - פרס זיכרון
אפרים קישון
עזרא ריבליס

תשי"ט - 1959

דוד לאזר
אורי קיסרי
חיים שורר
משה שרת

תשי"ך-תשכ"א - 1960-1961

הרצל ברגר - פרס כבוד
רפאל בשן
חיים גורי

תשכ"ג-תשכ"ד - 1963-1964

מיכאל בר זוהר
יצחק גרינבוים - פרס כבוד
ק' שבתאי

תשכ"ה-תשכ"ו - 1965-1966

רות בונדי
הרצל רוזנבלום

תשכ"ט - 1969

חיים חפר
אייזיק רמבה

תשל"ב - 1972

חנה זמר
ברוך נאדל
יעקב רבי

תשל"ה - 1975

ישעיהו אברך
מארק גפן
שלום רוזנפלד
זאב שיף

תשל"ז - 1977

אריה דיסנצ'יק
חביב כנען

תשמ"א - 1981

מיכאל אסף - פרס כבוד
נחום ברנע
יעקב פרקש ("זאב")

תשמ"ד - 1984

חיים איזק
יעקב ארז
אבי בטלהיים
אברהם תירוש

תשמ"ה - 1985

איתן אלמוג
יוסי גודארד
זיו יונתן
אהוד יערי
צוותי הטלוויזיה הישראלית, "קול
ישראל" ו"גלי צה"ל שסיקרו את
המלחמה בלבנון - פרס כבוד

תשמ"ח - 1988

גדעון גרייף
יוסף לפיד
עדנה פאר - פרס כבוד
אבשלום קור
דני רובינשטיין
נחמיה שטרסלר

תשנ"ג - 1993

איתי אנגל - ציון לשבח
דודו דיין
דב בר-ניר - פרס כבוד
יהודית (גיזדי) לוף - פרס כבוד
שלמה נקדימון
חנה קים - ציון לשבח
גדעון רמז
עורכי המוסף הסאטירי "דבר אחר":
דני קרמן, יאיר גרבוז, שלמה ניצן,
תרצה איזונברג

תשנ"ח - 1998

מיכאל הנדלזלץ - ציון לשבח
משה זק - מפעל חיים
רפיק חלבי
כרמלה מנשה
משה נגבי
סבר פלוצקר
דורון רוזנבלום

תש"ס - 2000

מרדכי גילת
נתן זהבי
עמוס כרמלי
דב יודקובסקי - מפעל חיים
יחיאל לימור - ציון לשבח
רפי מן - ציון לשבח
מיכל ניב - אות הוקרה וזיכרון
עינת פישביין

תשס"ב - 2002

רזי ברקאי
ד"ר מרדכי נאור
ענת טל-שיר
צדוק יחזקאלי
נקדמון רוגל
עודד שחר

תשס"ד - 2004

אורי אבנרי
חנוך מרמרי
עמנואל הלפרין
דניאל בן-סימון
מיקי רוזנטל
רוביק רוזנטל
מולי שפירא - מפעל חיים

תשס"ו - 2005

יעקב אחימאיר
גדעון עשת
גיא לשם
בן שני

תשס"ז - 2006

עוזי בנוזמן
ניסים משעל
איתי לנסברג-נבו
רותי סיני

תשס"ח - 2007

שלומי אלדר
ידון לונדון
אורי קליין
רן רוזניק

תשס"ט - 2008

אורי אליצור
אריה גולן
ידון דקל

תש"ע - 2009

עמרי אסנהיים
צבי בראל
דוד ויצטום
יוסי מלמן

תשע"ב - 2011

רביב דרוקר
ורדי כהנא
יגאל סרנה
חיים ריבלין

תשע"ד - 2013

שאל אמסטרדמסקי
גיא רולניק
גל גבאי
ברוך קרא

תשע"ו - 2015

עמוס הראל
גידי וייץ
אילנה דיין
קרן נויבך

תשע"ז - 2017

יואל מרקוס - מפעל חיים
ד"ר רונן ברגמן
איתי אנגל
נדב איל

תשע"ט - 2019

יוסי ורטנר
רוני לינדר
יעל דן
רינו צרוד

תשפ"א - 2021

גדעון לוי
קרינה שטוטלנד
יפעת גליק
אוהד חמו

תשפ"ג - 2023

מירב ארלוזורוב
העין השביעית
גיא פלג
שני חזיזה

הזוכים בפרס דוש עד כה

תשע"ט - 2019
אסף חנוכה

תשפ"א - 2021
גיא מורד

תשפ"ג - 2023
שי צירקה

תשע"ב - 2011
מושיק לין

תשע"ד - 2013
דניאלה לונדון דקל

תשע"ו - 2015
שלמה כהן

תשע"ז - 2017
ערן וולקובסקי

תשס"ב - 2002
עמוס בידרמן

תשס"ד - 2004
פרידל שטרן

תשס"ז - 2006
שמואל כץ

תשס"ט - 2008
מישל קישקה